

**PLÁN
HOSPODÁRSKEHO
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE VYŠNÁ KAMENICA NA
ROKY**

2016 – 2022



OBEC VYŠNÁ KAMENICA

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Analytická časť.....	5
2.1 História.....	5
2.2 Charakteristika obce.....	6
2.3 Analýza vnútorného prostredia.....	13
2.4 Analýza vonkajšieho prostredia.....	19
2.5 Analýza stavu územia – situačná analýza činností a oblasti života obce.....	33
3 Strategická časť.....	39
4 Programová časť.....	42
5 Realizačná časť.....	45
6 Finančná časť.....	49
7 Záver.....	50

1 Úvod

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2016 - 2022
Forma spracovania	PHSR obce bol spracovaný vo vlastnej réžii obce a obecného zastupiteľstva za pomoci externého konzultanta
Riadenie procesu spracovania	Dokument bol spracovaný v zmysle platnej legislatívy a metodiky na spracovanie PHSR. Riadiaci a pracovný tím pozostával z členov obecného zastupiteľstva obce Vyšná Kamenica a externého konzultanta.
Obdobie spracovania	1.9.2015 – 31.12.2015
Financovanie spracovania	PHSR bol vypracovaný vo vlastnej réžii obce Vyšná Kamenica, finančné zdroje boli použité len na externého konzultanta pri tvorbe tohto PHSR.

Na príprave Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja spolupracovali:

Starosta obce:	Ján Mikloš
Riadiaci tím:	Ján Mikloš – starosta obce Obecné zastupiteľstvo obce Vyšná Kamenica
Pracovný tím:	Ján Mikloš – starosta obce Ľuboslava Bugošová – zamestnanec obce Ing. Ľubomír Čulko – poslanec obecného zastupiteľstva

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) je hlavný strategický dokument obce a určuje jej koncepčný a systematický rozvoj v horizonte 5 – 10 rokov.

Dosiahnutie strategického cieľa PHSR obce presahuje hranice jedného volebného obdobia. Z tohto dôvodu bol PHSR spracovaný uplatnením princípu partnerstva v súlade s Metodikou pre spracovanie PHSR (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, február 2015) a metodológiou OECD s názvom „Nástroje regionálnej politiky na úrovni samosprávnych krajov SR“ z roku 2009. PHSR obce je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami nadradených strategických a koncepčných dokumentov: Národná stratégia regionálneho rozvoja (máj 2014), priority Košického samosprávneho kraja.

Potreba vypracovať nový PHSR obce na obdobie 2016 – 2022 vyplýva zo zmien v obci v období platnosti pôvodného programu a tiež zo zmeny legislatívnych podmienok v SR (schválenie novely zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja). Aktualizovaný PHSR umožní obci pripraviť sa na čerpanie štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie v období 2016 – 2022 na základe Partnerskej dohody SR a nastaví dlhodobé smerovanie obce.

PHSR obce do roku 2022 je strednodobým plánom k naštartovaniu dlhodobých procesov, ktoré povedú ku zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok života obce. Je návodom pre spoločné a individuálne projekty obce, podnikateľského sektora a spolkov, či záujmových organizácií pri spoločnom úsilí o rozvoj obce. Slúži ako podklad pre zdôvodňovanie finančných potrieb pri využívaní štátnych zdrojov a súčasne je potrebnou podmienkou k získaniu dotácií z fondov Európskej únie. PHSR formuluje kľúčové problémy obce, jasne definuje strategické ciele, rozvojové priority, opatrenia obce ako celku. Navrhuje rad na seba nadväzujúcich krokov, ktorými sa koordinuje činnosť vo vnútri obce tak, aby sa dosiahlo riešenie problémov v prospech verejnosti. Je spracovaný v zhode s programovými princípmi Európskej únie, ktoré kladú dôraz na súlad medzi názormi verejnej správy, podnikateľského a občianskeho sektora. PHSR je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia aj kultúrneho dedičstva.

Tento program je vlastne pokračovaním plánovaného rozvoja z roku 2007, t.j. prvý Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na obdobie 2007-2013 bol vypracovaný ešte v roku 2007. Tento program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol vypracovaný podľa zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Časový interval spracovania PHSR obce Vyšná Kamenica: september 2015 – december 2015.

Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2016-2022:

Termín jednotlivých činností	September 2015	Október 2015	November 2015	December 2015
Úvod				
Analytická časť				
Strategická časť				
Programová časť				
Realizačná časť				
Finančná časť				
Záver				

Proces vypracovania PHSR bol zabezpečený nasledujúco:

- riadenie: starosta obce a poslanci obecného zastupiteľstva
- pracovná skupina: starosta obce, zamestnanec obecného úradu a poslanec obecného zastupiteľstva
- zapojenie verejnosti: osobné rozhovory s občanmi obce

Počas prípravy PHSR bol na úradnej tabuli obce oznam o spracovaní PHSR. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica schvaľuje Obecné zastupiteľstvo vo Vyšnej Kamenici, čo bude potom realizovať vykonateľnosť, kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

2. Analytická časť

2.1 História

Prvá písomná zmienka o kamenici pochádza z roku 1347. Spomínajú sa v nej dvaja ľudia - Chomyk a Choma, ktorí tu bývali. Ako udáva historik Branislav Varsík, tento písomný údaj sa dozaista vzťahuje na Nižnú Kamenicu, pretože Vyšná Kamenica v tom čase ešte neexistovala. V roku 1347 bola Nižná Kamenica už vyvinutá dedina. Vznikla na pôvodnej zemi panstva Svinica a patrila pánom zo Svinice. Posledný z pánov zo Svinice bol Ján, syn Petra, ktorý zomrel bez mužského potomka. Panstvo teda pripadlo kráľovi a on ho dal Valentínovi, päťkostolnému biskupovi. Stalo sa tak ešte pred rokom 1384 a medzi dedinami patriacimi k panstvu sa spomína aj Kamenica. V roku 1390 však dal kráľ Žigmund svinické panstvo aj s Kamenicou Miklášovi z Perína.

Keďže Vyšná Kamenica vznikla niekedy na rozhraní XIV. a XV. storočia išlo tiež o Nižnú Kamenicu. Poznáme portálny súpis z roku 1427, podľa ktorého bol vtedajší držiteľ Nižnej Kamenice Mikuláš z Perína. V tom čase mala obec 31 port. Porta je drevená brána, ktorou mohli prejsť kone s vozom. Čiže vchod na hospodársky statok. Počítali sa teda väčšie usadlosti, v ktorých mohlo bývať viac ľudí. Všeobecne sa dnes počíta s tým, že na jednu portu pripadalo aspoň sedem ľudí, teda v roku 1427 mala Nižná Kamenica minimálne 217 obyvateľov. Bola to teda naozaj ľudnatá dedina. Vojny, mor a všetko ostatné, čo sebou stredovek prinášal, mali za následok znižovanie osídlenosti tejto časti vtedajšieho Uhorska.

Najbližší zápis však poznáme až z roku 1553, kedy tu boli už len 4 porty. Desiatkový súpis z roku 1565 vykazuje ďalší pokles. V tom čase v Nižnej Kamenici žilo len 11 sedliakov a 9 želiarov. Zápis z roku 1601 zasa vykazuje, že tu žilo 26 obyvateľov. Historik Branislav Varsík na základe genézy názvu obce, niektorých priezvisk vtedajších obyvateľov a ich náboženského smerovania tvrdí, že tunajší obyvatelia boli prevažne slovenského pôvodu a ich kontinuita osídlenia nebola nikdy prerušená. V roku 1590 tvorila Nižná a Vyšná Kamenica matkocirkev a protestantským farárom bol Čech - Václav z Prahy. Ako filie k fare patrili aj Čakanovce a Bačkovík. Podľa súpisu kostolov jágerskej diecézy z konca XVII. storočia boli vo Vyšnej a Nižnej Kamenici dva luteránske drevené kostoly. Podľa zápisu z konskripcie cirkví a farárov košického dištriktu z roku 1746 vieme, že v Nižnej Kamenici sa hovorilo slovensky. Podľa náboženskej príslušnosti v danom roku tu žilo 12 rímskych katolíkov, 30 greko-katolíkov, 40 luteránov, 45 kalvínov a 64 detí. Kalvíni teda tvorili asi iba tretinu obyvateľov. Celkovo tu v roku 1746 žilo 191 obyvateľov. Zápis taktiež uvádza, že iba pred dvoma rokmi (1744) tu bol postavený drevený kalvínsky kostol, kde bol kazateľom Andrej Jašek. Podľa všetkého to nebol riadne vysvätený kňaz, lebo nikoho nepripúšťal k prijímaniu. V tom čase tu už bol aj kaštieľ rodiny Forgáčovcov. Podľa Lexikónu 1773 sa v Nižnej Kamenici hovorilo prevažne slovensky, podľa zápisu z roku 1851 išlo o slovensko-maďarskú dedinu so slovenskou prevahou. Žilo tu 65 r. katolíkov, 41 gr. katolíkov, 130 luteránov, 120 kalvínov a 12 židov. Celkovo mala v roku 1851 obec 368 obyvateľov, aj keď nevieme, či do toho počtu boli započítané aj deti.

V období rokov 1880 – 1910 sa mnoho ľudí z obce vystaňovalo, ostatní poväčšine pracovali v poľnohospodárstve a v lesnom hospodárstve. Počas I. Československej republiky, v rámci pozemkovej reformy došlo k vyvlastneniu časti zemepánskej pôdy. I. a II. svetová vojna poznamenala obec, ako aj ostatné obce v blízkom aj širšom okolí, stratami na životoch a majetkoch. Počas bitky v druhej svetovej vojne o Dargovský priesmyk bola väčšina obyvateľov evakuovaná. Časť chotára obce bola zamínovaná a obec bola ostreľovaná.

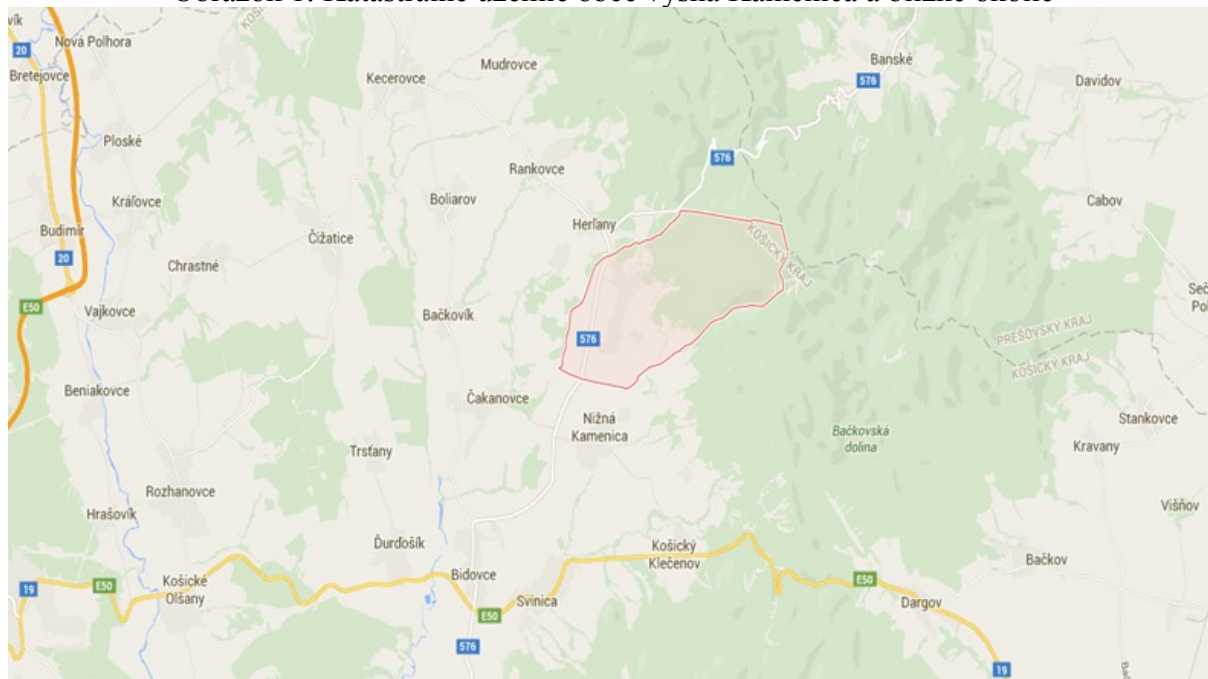
2.2 Charakteristika obce

Obec Vyšná Kamenica leží v nadmorskej výške 352 metrov nad morom (stred obce), na východnom okraji Košickej kotliny na styku so Slanským pohorím. Západná časť chatára obce je na mladotret'ohorných usadeninách odlesnená vyššia pahorkatina, východná časť nachádzajúca sa v Slanských vrchoch s výrazne členitým povrchom a hlbokými dolinami je na sopečných horninách. Vo východnej časti prevláda súvislý les s buka a duba.

Obec Vyšná Kamenica a jej katastrálne územie leží v doline Kamenického potoka, ktorý je dlhý 12,2 km a ústi do Svinického potoka pri obci Svinica. Obec sa nachádza na západných svahoch dargovských hôr Slanského pohoria v oľavskej doline. Patrí medzi prístenné potočné dediny, ktorej obyvateľstvo sa živilo poľnohospodárstvom. Prevažne odlesnený chatár tvoria tret'ohorné usadeniny a sopečné horniny. V katastrálnom území obce sa nachádza lesný porast a brehová vegetácia Kamenického potoka. V katastrálnom území neďaleko nachádzajúcej sa obce Svinica je rozsiahly ekonomický a prírodný potenciál geotermálnych zdrojov európskeho významu. Prieskumné vrty v tejto oblasti z roku 1998 preukázali teplotu vody 126 stupňov Celzia, prietok 150 litrov za sekundu. Táto geotermálna voda je silne mineralizovaná a zodpovedá priemerným hodnotám morskej soli. Geotermálne pramene môžu byť výrazným momentom pre opätovný rozvoj kúpeľníctva či rekreačné účely, ktoré by mohli značne pozdvihnúť celú oblasť, zvýšili by zamestnanosť a podporili by dobudovanie základnej infraštruktúry.

Územie obce Vyšná Kamenica je územný celok, ktorý tvorí jedno katastrálne územie, a to katastrálne územie Vyšná Kamenica. Celková výmera katastrálneho územia obce je 1133 ha.

Obrázok 1: Katastrálne územie obce vyšná Kamenica a blízke okolie



Obec Vyšná Kamenica sa nachádza v juhovýchodnej časti Slovenskej republiky. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR obec na úrovni NUTS 3 patrí do Košického kraja a do okresu Košice – okolie.

		trávnaté porasty					
11 334 478	3 148 616	2 095 063	5 417 389	156 637	265 380	94 703	155 690

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Graf 1: Rozčlenenie a štruktúra katastrálneho územia obce Vyšná Kamenica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Prírodné hodnoty

Krajinné a prírodné prostredie obce Vyšná Kamenica tvoria lesy Slanských vrchov a poľnohospodársky využívané plochy. Spomínané Slanské vrchy majú vulkanický pôvod, čoho dôsledkom je zloženie hornín, podložia a existencia vzácnych geotermálnych prameňov.

V katastrálnom území obce Vyšná Kamenica sa nachádza jedinečné nálezisko opálov hnedej, sivej a bielej farby. Tvoria pásikovú štruktúru a sú pomerne dosť rozpraskané. Žily sú odkryté niekoľkými výkopmi, a preto je zber týchto kameňov pomerne jednoduchý. Žily sú mocné až pol metra a nachádzajú sa tesne pod povrchom na úrovni miestneho potoka. V okolí obce na puklinách andezitov boli nájdené náteky hyalitu. Tieto sa nachádzali na plochách 30 x 20 cm. Mocnosť limnokvarcitových lavíc sa pohybuje od pol metra až do dvoch metrov. Limnokvarcity majú sivé až čierne jadrá, často s páskovanou štruktúrou, ktoré sú po obvode lemované hnedou vrstvou limonitu. Tieto výskyty patria medzi najkrajšie na Slovensku. Sú vhodné na spracovanie a výrobu ozdobných predmetov. Na lokalite sa nachádza veľa úlomkov limnokvarcitu avšak za kvalitnejšími kúskami je potrebné pustiť sa do väčšej hĺbky. Uvedené žily nadväzujú na Dubnické opálové bane. Opálové bane sú svetovým unikátom. Sú to najstaršie známe bane na drahý opál na svete a nachádzajú sa v srdci Slanských hôr. V Európe sa nenachádza žiadna ďalšia lokalita s výskytom tohto drahokamu, i keď rozsiahle náleziská objavené v novoveku sú najmä v Austrálii a v Mexiku. Okrem ťažby drahých kameňov a zlatonosných rúd sa tu nachádzajú aj železnaté minerálne pramene, ktoré boli v minulosti využívané na rozvoj kúpeľníctva.



Obrázok 2 – opál voskový



Obrázok 3 – obecný opál



Obrázok 4 - Limnokvarcit



Obrázok 5 – Opálová poloha, Vyšná Kamenica

Zdroj: <http://www.preshowminerals.szm.com>

Pozitívnym faktorom je civilizačná nedotknutosť rozsiahlych lesných komplexov Slanského pohoria. Flóra a fauna Slanských vrchov patrí do predkarpatskej zóny a je bohatá na bežné, ale i vzácne druhy rastlín a živočíchov. Početná vysoká, diviacia a drobná zver poskytuje vynikajúce možnosti poľovačiek v poľovnom revíri i širšom komplexe Slanských vrchov. Lesy sú listnaté, väčšinu porastov tvoria hlavne bukové, hrabové, dubové lesy a v menšej miere brezové porasty. Hrebeňom Slanských vrchov prechádza medzinárodná turistická trasa, na ktorú smerujú projekty cyklotrás a náučných chodníkov.

V katastri obce Vyšná Kamenica sa nachádza vodná nádrž s rozlohou 2 hektáre, ktorá zároveň slúži ako rybný revír. Lov kapra, ktorý sa v tejto vodnej nádrži vyskytuje najčastejšie, ale aj iných druhov rýb (zubáč veľkousty, šťuka, amur, sumec) je povolený bez stanoveného času individuálnej ochrany od 15. mája. Cez túto vodnú nádrž preteká Kamenický potok, ktorý túto vodnú nádrž zásobuje vodou. Potok je súčasťou pstruhového revíru. Pozitívnym zistením je výskyt čereble a výskyt značného množstva dvoj až štvorročného pstruha potočného.

Prírodné a kultúrne hodnoty v blízkom okolí obce

V blízkom okolí obce Vyšná Kamenica sa nachádza niekoľko známych prírodných a kultúrnych zaujímavostí:

- ojedinelá prírodná atrakcia Herliansky gejzír – vzdialený cca 3 km od obce. Herliansky gejzír sa od klasických gejzírov odlišuje situovaním vo vulkanických vrchoch so skončenou sopečnou činnosťou a zásadne tým, že sa umelo aktivizoval vrtom hlbokým 404,5 m, ako aj nízko termálnou vodou,

- prírodný výtvor Rankovské skaly,
- jazero Izra a trstinové jazero Slanec,
- Dubnické opáľové bane,
- geotermálne pramene,
- slanský hradný vrch,
- chránené prírodné rezervácie – Malé Brdo, Veľký Milič, Malý Milič,
- historické parky v obciach – Herľany, Nižná Kamenica, Ďurkov a Slanec.

Klimatické podmienky

Región, v ktorom sa obec Vyšná Kamenica nachádza je pomerne teplý, suchý a zároveň kotlinový, kontinentálny – kód klimatického regiónu 5. Katastrálne územie obce – kód klimatického regiónu 7 – mierne teplý a mierne suchý. Počet dní s výskytom teploty nad 5 °C v obci je 215. Priemerná ročná teplota vo vegetačnom období (mesiace apríl - september) sa pohybuje v rozmedzí 14 °C – 15 °C.

- najteplejším mesiacom v roku je mesiac júl, s priemernou dennou teplotou 18,5 °C,
- najchladnejším mesiacom v roku je mesiac január, s priemernou teplotou -4 °C,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 5 °C v širšom vegetačnom období je približne 215 dní,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 10 °C v užšom vegetačnom období je približne 150 dní,
- priemerné trvanie obdobia s priemernými dennými teplotami nad 15 °C v letnom období je približne 50 – 70 dní.

Zrážky sú ovplyvňované nadmorskou výškou, v ktorej sa obec Vyšná Kamenica nachádza. Priemerný ročný úhrn zrážok predstavuje približne 600 – 650 mm, ale každoročne v posledných rokoch toto číslo klesá. Výskyt zrážok v jednotlivých etapách roka je nasledovný:

- v jarnom období (mesiace marec až máj) je priemerný úhrn zrážok 125 – 150 mm,
- v zimnom období (mesiace december až február) je priemerný úhrn zrážok 100 – 125 mm,
- v jesennom období (mesiace september až november) je priemerný úhrn zrážok 200 -300 mm
- v letnom období (mesiace jún až august) je priemerný úhrn zrážok 200 – 250 mm
- za celkové ročné obdobie tvorí tento priemerný úhrn zrážok v priemere 300 – 425 mm.

Najbohatším mesiacom na výskyt zrážok na úrovni 91 mm je mesiac júl a naopak najchudobnejším mesiacom je marec, s výskytom na úrovni 27 mm zrážok. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je cca 80 dní.

Ochrana prírody

V katastri obce Vyšná Kamenica sa nachádza chránené vtáčie územie európskeho významu, ktoré patrí do programu NATURA 2000, a ktoré bolo vytvorené za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov jednotlivých druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov. Žije tu vzácny bocian čierny, ale i dravé vtáky ako orol krikľavý, orol skalný, jastrab krahulec, haja čierna, výr skalný, sokol lastovičiar, sova dlhochvostá. Biotopy skalných stien – andezitových brál sú typické stanovišťa pre jaštericu múrovú a vretenicu obyčajnú. V podhorskom stupni na odlesnených lúkach a pasienkoch možno počuť viacerých spevavcov, medzi nimi i chráneného cíbika chocholátého. Nad rozsiahlymi lúkami plných kvetov možno vidieť vzácne druhy motýľov. Medzi najznámejšie patria vidlochvost feniklový a dúhovec väčší. Staré štôlne a opustené opáľové bane sú sídlom 47 druhov netopierov, ktoré si v nich urobili svoje zimoviská a podliehajú prísnej ochrane prírody. Vzhľadom na to, že celé územie Slanských vrchov spadá od roku 2006 do siete NATURA 2000, je nutné pri navrhovaní všetkých opatrení rešpektovať zásady, ktoré sú doporučené týmto nadnárodným schématom.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (od 1. 7. 2016 nadobudne účinnosť nový zákon o odpadoch č. 75/2015 Z.z.). Účelom odpadového hospodárstva v zmysle zákona o odpadoch je predchádzať vzniku odpadov, obmedzovať ich tvorbu, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov a prednostne zabezpečiť zhodnocovanie odpadov pred ich zneškodňovaním. Infraštruktúru odpadového hospodárstva predstavujú zariadenia a objekty na nakladanie s odpadmi. Riešenie problematiky komunálneho odpadu a nový prístup k odpadom má vplyv na zlepšenie stavu životného prostredia a rast životnej úrovne obyvateľstva. Základným spôsobom zneškodňovania komunálneho odpadu je skládkovanie.

V obci Vyšná Kamenica sú zabezpečené komplexné profesionálne služby v odpadovom hospodárstve. V obci je zavedený komplexný separovaný zber odpadu - plasty, papier, kovy, sklo, tetra-packy. Na 4 miestach v obci sú rozmiestnené nádoby na sklo a plasty, nádoba na tetra-packy, ako aj zberné miesto na kovy a papier sú umiestnené v blízkosti obecného úradu vo Vyšnej Kamenici. Elektroodpady a pneumatiky niekoľkokrát ročne zväža firma zaoberajúca sa zvozom týchto odpadov, s ktorou má obec podpísanú zmluvu o vývoze týchto odpadov.

Vzhľadom na prevažne poľnohospodársky ráz územia významný podiel na celkovej skladbe odpadu má odpad organického pôvodu popri samotnom komunálnom odpade. V budúcnosti by bolo vhodné zaviesť intenzívnejší separovaný zber biologicky rozložiteľných odpadov v obci. V nasledujúcich rokoch bude potrebné zvýšiť informovanosť občanov o separovanom zbere komunálnych, ale aj iných odpadov.

Životné prostredie

Súčasný stav kvality životného prostredia záujmového územia je výsledkom vzájomného priestorového a časového pôsobenia stresových faktorov rôznej intenzity.

V záujmovom území najväčším problémom pre kvalitu životného prostredia je doprava, ktorá hlukom a vibráciou veľmi zaťažuje intravilán obce.

V strednodobom horizonte je potrebné realizovať aktivity v oblasti životného prostredia, cieľom zvýšiť jej kvalitu výstavbou verejnej kanalizácie, revitalizáciou verejnej zelene a dobudovaním, resp. udržiavaním oddychovej zóny (parku) pri kultúrnom dome.

Uvedené danosti, podmienky, aktivity, prírodné prostredie vytvárajú optimálny komplex činiteľov rozhodujúcich pre rozvoj ekoturistiky, vidieckej turistiky a v nadväznosti na projekt geotermálneho centra aj kultúrnej turistiky. Obec má vďaka týmto danostiam značný rozvojový potenciál najmä na rozvoj bývania, podnikania, turizmu a ekovýroby. Predpokladá sa tendencia rastového demografického trendu.

2.3 Analýza vnútorného prostredia

Ľudské zdroje

Obyvateľstvo nemožno považovať za statický element, ale naopak vyznačuje sa silnou dynamikou jeho počtu, štruktúry, priestorového rozloženia a ďalších znakov. Logickým a nevyhnutným dôsledkom transformačných pohybov v politickej a ekonomickej sfére slovenskej spoločnosti po revolúcii v roku 1989 sú aj posuny v demografickom vývoji.

Vývoj počtu obyvateľov obce v posledných 10 rokoch charakterizoval rast s miernymi odchýlkami v jednotlivých rokoch, najmä v roku 2008, kde klesol počet obyvateľov na 238 obyvateľov z pôvodných 253 v roku 2007. V roku 2011 obec mala 266 trvale bývajúcich obyvateľov, v roku 2014 268 obyvateľov a v roku 2015 270 obyvateľov.

V strednodobom horizonte sa očakáva ďalší nárast počtu obyvateľstva obce (k tomu by mala prispieť aj výstavba nových domov v obci) na úrovni okolo 300. Predpoklad vývoja obyvateľov obce pre výhľadové obdobie vychádza z nasledujúcich cieľov:

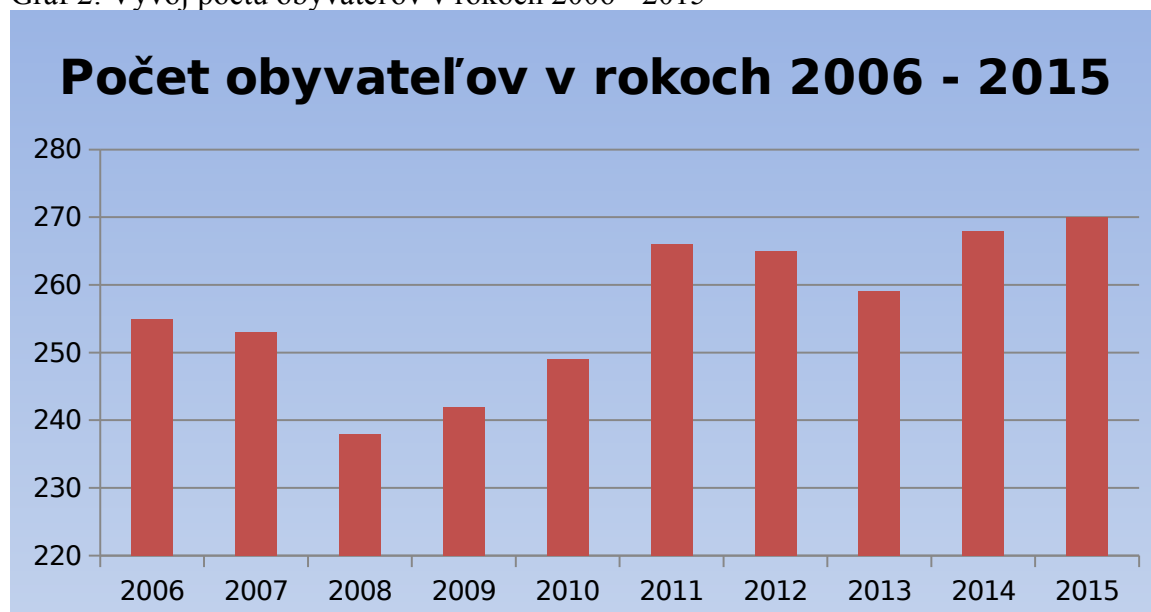
- vytvárať podmienky pre ďalší rast počtu obyvateľov obce,
- vytvárať podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v obci.

Tabuľka 3: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2006 - 2014

Rok	Počet obyvateľov
2006	255
2007	253
2008	238
2009	242
2010	249
2011	266
2012	265
2013	259
2014	268
2015	270

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014, Obecný úrad Vyšná Kamenica

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 2006 - 2015



Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014; Obecný úrad Vyšná Kamenica

Tabuľka 4: Obyvateľstvo podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov
slovenská	250
maďarská	3
rómska	3
česká	4
nezistená	6
Spolu	266

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Národnostná štruktúra obce je rozdelená do 5 menších národnostných skupín. Dominantné postavenie v obci má obyvateľstvo slovenskej národnosti v počte 250 občanov, čo z celkového počtu obyvateľov tvorí 93,98 %. Ďalšie národnosti, ktoré tvoria národnostnú štruktúru obce sú tvorí národnosť maďarská, česká, rómska a nezistená národnosť.

Tabuľka 5: Obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Náboženské vyznanie	Počet obyvateľov
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	160
Rímskokatolícka cirkev	79
Gréckokatolícka cirkev	8
Reformovaná kresťanská cirkev	4
Spolu	266

Zdroj: ŠÚ SR SODB 2011

Podľa SODB 2011 v náboženskej štruktúre obyvateľstva obce Vyšná Kamenica dominujú obyvatelia, ktorí sa prihlasujú k Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Celkovo ich je 160, čo z celkového počtu obyvateľov činí 60,15 %. Ostatní obyvatelia sa

hlásia k Rímskokatolíckej cirkvi (29,70 %), Gréckokatolíckej cirkvi (3,01 %) a k Reformovanej kresťanskej cirkvi (1,50 %).

Ekonomická a sociálna situácia obyvateľov obce sa nevyhnutne odráža na spoločenskom vedomí i správaní. Zmenená životná situácia má vplyv na hodnotenie prebiehajúcich zmien a utvára novú spoločenskú klímu vrátane populačnej.

Veľké množstvo rozličných foriem demografickej dynamiky možno rozdeliť do troch kategórií pohybu: prirodzený pohyb obyvateľstva, mechanický pohyb obyvateľstva a sociálno-ekonomický pohyb obyvateľstva.

Prirodzený pohyb obyvateľstva

Populácia obce Vyšná Kamenica má priemernú úroveň pôrodnosti, kým miera úmrtnosti v obci je tiež oko celoštátneho priemeru. Obec vykazuje relatívne pozitívne trendy vývinu ako prirodzeného pohybu obyvateľstva.

Tabuľka 6: Vývoj počtu narodených, zomretých a prirodzený prírastok obyvateľstva v rokoch 2009 - 2014

Rok	Narodení	Zomretí	Prirodzený prírastok obyvateľstva
2009	2	1	1
2010	5	4	1
2011	2	3	-1
2012	1	0	1
2013	1	2	-1
2014	4	6	-2
Spolu	15	16	-1

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Graf 3: Prirodzený prírastok / úbytok obyvateľstva v obci V. Kamenica v období 2009-2014



Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Rozdiel medzi počtom živonarodených a zomretých indikuje mierny prirodzený úbytok obyvateľstva v obci (v období 2009-2014 počet narodených bol 15, kým počet zomretých bol 16), čo zapríčiňuje vyrovnaná veková štruktúra obyvateľstva (porovnateľný podiel ľudí vo veku nad 60 a detí, mládeže vo veku do 18 rokov).

Tabuľka 7: Prehľad vybraných ukazovateľov vekovej štruktúry obyvateľstva v obci Vyšná Kamenica

Pohlavie	Počet obyvateľov v	Veková skupina v %			Vybrané ukazovatele veku			
		0 - 14	15 - 64	65+	Priemerný vek	Mediánový vek	Index starnutia	Index ekonomického zaťaženia
Muži	143	17,48	75,52	6,99	35,46	37,90	40,00	34,00
Ženy	125	13,60	73,60	12,80	40,83	35,00	94,12	32,41
Spolu	268	15,67	74,63	9,70	37,96	40,80	61,90	35,87

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Ako je možné vidieť z tabuľky č. 7 obyvateľstvo v obci Vyšná Kamenica je rovnomerne rozložené do jednotlivých vekových skupín, čo je možné vidieť aj z vybraných ukazovateľov veku. Najvyššie zastúpenie má samozrejme obyvateľstvo vo veku 15 – 64 rokov (74,63 %).

Tabuľka 8: Vývoj počtu prisťahovaných, odsťahovaných a celkový prírastok v období rokov 2009 – 2014

Rok	Prisťahovali	Vysťahovali	Prírastok/Úbytok (-)
2009	4	1	3
2010	10	4	6
2011	1	3	-2
2012	1	1	0
2013	3	8	-5
2014	11	0	11
Spolu	30	17	13

Zdroj: Štatistický úrad SR

Positívny trend rastu obyvateľstva obce Vyšná Kamenica je odzrkadlený aj v tabuľke č. 8, kde je možné vidieť, že počet prisťahovaných do obce značne prevyšuje počet vysťahovaných z obce. Celkový prírastok obyvateľstva za obdobie rokov 2009 – 2014 je 13.

Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva. V čase sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB) v roku 2011 v obci bolo 70 bytov. V čase SODB 2011 v obci bolo 60 trvalo obývaných bytov. Na domovom fonde obce 100 %-ný podiel mali rodinné domy. Veľká časť neobývaných bytov/domov je určitou rezervou pre skvalitňovanie domového fondu, nakoľko po ich rekonštrukcii sa spravidla zvýši ich vybavenosť. Počet trvale obývaných bytov v obci mierne vzrástol od roku 2011 po súčasnosť.

Dopravná infraštruktúra

Kvalitná dopravná infraštruktúra a dobrá dopravná dostupnosť sú základné predpoklady rozvoja obce, ktoré významne ovplyvňujú jej hospodársky potenciál, spôsob života i životnú úroveň jej obyvateľov. Veľký význam dopravy je daný jej podstatným vplyvom na efektivitu dovozu vstupov do územia a vývozu výstupov výroby z daného územia.

Záujmové územie sa nachádza v blízkosti križovatky cesty európskeho významu (cesta I. triedy Košice – Ukrajina s potenciálom vybudovania diaľnice), čo v budúcnosti môže znamenať silný rozvojový impulz pre daný región.

Cestná doprava

Obec má relatívne dobrú dopravnú polohu aj vo vzťahu k diaľničnému systému, resp. k cestám I. triedy - 6 km južne od obce prechádza cesta I. triedy na Ukrajinu s potenciálom vybudovania diaľnice v najbližších rokoch. Diaľnica D1, ktorou sa zabezpečí diaľničné prepojenie medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou.

Obec leží v blízkosti cesty II. triedy v smere z obce Bidovce na obec Herľany, ktorá je známa svojím unikátnym gejzírom. Miestne komunikácie majú bezprašnú povrchovú úpravu (všetky miestne komunikácie majú spevnený povrch) a rôzne šírkové a smerové usporiadanie. V posledných rokoch sa podarilo upraviť povrch miestnych komunikácií, ale aj povrch hlavnej cesty v správe VÚC Košice novým asfaltovým povrchom.

Hromadná doprava

Hromadná doprava je zabezpečovaná spoločnosťou Eurobus a.s. Košice prostredníctvom prímestskej linky:

- cesta do krajského centra Košice (25 km)

Železničná doprava a napojenie na letisko

Obec Vyšná Kamenica nemá vybudovanú železničnú trať, najbližšie medzinárodné letisko sa nachádza v krajskom meste Košice

Zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou

Obec Vyšná Kamenica má vybudovaný verejný vodovod, obec je napojená na vodné zdroje vo svojom vlastnom katastrálnom území a celá vodovodná sieť je v správe obce vyšná Kamenica. Stav vodovodnej siete umožňuje väčšine obyvateľov obce, ako aj organizáciám a podnikateľom napojiť sa na kvalitnú pitnú vodu z verejného vodovodu.

Zásobovanie elektrickou energiou, verejné osvetlenie

Obec je zásobovaná elektrickou energiou na požadovanej úrovni, výkon transformátorov vyhovuje súčasným požiadavkám obce.

Verejné osvetlenie je riešené inštalovaním svietidiel na jestvujúcich elektrických betónových stĺpoch. Verejné osvetlenie obce je v dobrom technikom stave, svietidlá sú úsporného typu.

Zásobovanie plynom

Obec nie je splynofikovaná a v blízkej dobe sa ani neplánuje zavedenie plynu do riešeného katastrálneho územia.

Telekomunikácie

Obec má dobré GSM pokrytie od najväčších mobilných operátorov: Orange a.s., T-Mobile a.s. a O2 Slovakia s.r.o. Zároveň obec ma dostupný aj širokopásmový internet.

Hospodárstvo a ekonomika obce

Ekonomika obce je oveľa nižšia ako priemer Slovenska. Širší priestor obce – okres Košice-okolie – patrí do kategórie priemyselno-poľnohospodárskych regiónov SR. Z pohľadu makroekonomickej štruktúry rozhodujúce postavenie majú služby a priemysel.

Priemysel, služby a maloobchod

V dôsledku svojej polohy obec má veľmi slabú výrobnú funkciu, obec slúži predovšetkým na bývanie. Medzi základné ciele v obci z hľadiska riešenia rozvoja priemyselnej výroby patrí vytvorenie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce.

Z hľadiska služieb sa v obci nachádza predajňa potravín a pohostinstvo.

Občianska a technická infraštruktúra infraštruktúra

Inštitúcie štátnej správy a samosprávy – Obecný úrad Vyšná Kamenica

Cirkevné inštitúcie – Evanjelický zbor augsburského vierovyznania

Iné záujmové združenia – Mikroregión pod Mošníkom, Poľovnícke združenie, Futbalový klub Pokrok vo Vyšnej Kamenici, Dobrovoľný hasičský zbor

Kultúrne zariadenia – Kultúrny dom - v ňom sa nachádza viacúčelová kultúrna sála s kapacitou cca 200 miest), v ktorom sa nachádza aj miestna knižnica.

V strednodobom horizonte je potrebné realizovať rekonštrukciu budovy kultúrneho domu (oprava strechy, tepelná izolácia budovy, výmena okien, vytvoriť nový vykurovací systém, iné).

Technická infraštruktúra – Verejný vodovod, Miestne komunikácie, Cintorín, Obecný rozhlas

Kultúrne podujatia v obci

Marec – posedenie pri občerstvení a kultúrne vystúpenia k dňu žien,

Jún – deň detí sa v obci koná pod názvom Hurá prázdniny, zvyčajne je táto akcia posunutá na mesiac júl,

August – deň obce sa v obci tradične koná posledný augustový víkend a tento deň je spojený s tradičnou zábavou, vystúpením kultúrnych súborov a s posedením pri občerstvení,

November – november je mesiacom dňa úcty k starším a pri tejto príležitosti obec organizuje posedenie spojené s kultúrnym vyžitím pre starších občanov obce

2.4 Analýza vonkajšieho prostredia

Okres Košice okolie sa radí počtom obcí 114 k veľkým okresom na území Slovenskej republiky. Okresné mesto Košice leží mimo územia okresu samotného a predstavuje samostatný okres, čo je rarita minimálne v stredoeurópskom meradle. Okres Košice-okolie vytvára okolo mesta súvislý prstenec. Na území okresu dnes žijú tri výrazné národnosti: slovenská, maďarská a rómska a dve menšie – nemecká a rusínska. Každá z týchto národností je nositeľom svojej špecifickej kultúry, pričom sa kultúry neasimilovali, ale si zachovali svoje črty. V regióne sa prejavujú v závislosti od národnostného zloženia obyvateľstva konkrétnych obcí. Územie okresu je charakteristické nielen kultúrnou pestrosťou, ale aj geomorfologickou, environmentálnou a sídelnou.

Na území okresu sa nachádzajú rôzne formy reliéfu. Južná a centrálna časť okresu je nížinatá s pahorkatinovým povrchom s nadmorskou výškou od 200 do 300 m. n. m. Severozápadná časť je tvorená krasovými planinami s 300 m zrázmi, s dvoma tiesňavami a ďalšími typickými krasovými formami ako sú závrty, škrapy, jaskyne. Táto oblasť dosahuje nadmorské výšky od 700 do 1000 m. n. m. a vytvára neopakovateľné scenérie. Severnú časť okresu tvoria horské masívy spišsko-gemerského rudohoria s nadmorskými výškami cez 1000 m. n. m. Východnú časť okresu tvoria vulkanické Slanské vrchy tiahnuce sa severo - južným smerom.

Do severozápadnej časti územia zasahuje Národný park Slovenský Kras, ktorý je zároveň biosférickou rezerváciou svetového významu. Táto časť sa vyznačuje kvalitným, relatívne čistým životným prostredím, s vysokou ekologickou stabilitou. Časti okresu, ktoré sa bezprostredne dotýkajú predovšetkým južnej časti okresu Košice patria do jednej z 8 environmentálne najzaťaženejších území Slovenska. V západnej časti okresu sú jedny z najvýznamnejších prameňov pitnej vody, ale celé územie trpí výrazným deficitom povrchových vôd.

Najmenšia zo 114 obcí územia nemá ani 100 obyvateľov (Mudrovce), najväčšia má cez 10 000 (Moldava nad Bodvou – štatút mesta). Obce blízko hlavných dopravných ťahov a bližšie k hranici okresu s mestom Košice majú prímestský charakter, vzdialenejšie majú viac skôr vidiecky charakter.

Tabuľka 9: Vybrané informácie o okrese Košice - okolie

Ukazovateľ	Hodnota
Počet obcí	114
Obce so štatútom mesta	2 (Moldava nad Bodvou, Medzev)
Počet obyvateľov	121 187 (stav k 31.12.2012)
Hustota obyvateľstva	80,03 obyvateľ na km ²
Miera evidovanej nezamestnanosti	19,20 %
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	56 211
Výmera územia v ha	153 364 ha

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2014

Pôdny fond

Tabuľka 10: Rozloženie katastrálneho územia okresu Košice - okolie na jednotlivé druhy pôd

Druh pôdy	Rozloha v ha	% zastúpenie z celkového územia
Orná pôda	55 446,50	36,20
Vínice	145,30	0,1
Záhrady	2 743,90	1,8
Ovocné sady	524,70	0,3
Trvalé trávne porasty	17 989,70	11,7
Lesné pozemky	64 726,20	42,2
Vodné plochy	2 445,80	1,6
Zastavané plochy a nádvoría	6 644,80	4,3
Ostatné územie	2 681,70	1,7

Zdroj: Štatistický úrad SR

Ako je možné vidieť z tabuľky č. 10, najväčšie zastúpenie v rámci pôdneho bohatstva majú lesné pozemky (42,2 %), na druhom mieste je zastúpená orná pôda (36,2 %), nasledujú trvalé trávnaté porasty (11,7 %) a následne už v menšom rozsahu zastavané plochy a nádvoría.

Vodstvo

Vo východnej časti okresu tečie [rieka Hornád](#), do ktorej sa vlieva Torysa a Olšava. Západnú časť okresu odvodňujú rieky [Bodva](#) s Idou a Turňou. Malá časť okresu v okolí Slanca patrí do povodia Bodrogu.

Prírodné jazerá

V povodí Bodvy je jediným prírodným jazerom Sivé jazero v katastri obce Paňovce. Z geologického hľadiska jazero vzniklo po zosuve pôdy z východnej strany doliny, ktorý vytvoril prírodnú hrádzu. Ešte začiatkom minulého storočia bolo jazero hlboké až 4 metre, momentálne je hlboké maximálne 50 cm a postupne sa zanáša a mizne. Lokalita Slanských vrchov vzhľadom na svoj reliéf je vhodná na vznik prírodných jazier. Atraktívne sú hlavne jazerá Izra a Malá Izra. Prevažne Izra je z hľadiska turistiky nádherným miestom, ktoré má šance v budúcnosti prilákať milovníkov horskej turistiky i rekreatantov vyhľadávajúcich oddych pri vode.

Umelé vodné nádrže

Umelé vodné nádrže sú postavené na rieke Ida a Hornád. Na Ide sú vodné nádrže Bukovec a Hýľov. Na Hornáde je najvýznamnejšou vodná nádrž Ružín, ktorá je významnou zásobárňou vody pre krajské mesto Košice. Využíva sa na rekreačné účely a je na nej postavená prvá prečerpávacía hydroelektrárň s reverznými turbínami. V južnej časti okresu v okolí Čane, kde sa ťaží štrk vznikli bagroviská, z ktorých sa niektoré využívajú aj na rekreačné účely.

Nerastné suroviny

Z nerastných surovín majú hospodársky význam ložiská vápencov v západnej časti oblasti, ktoré sa ťažia v lome Včeláre a Drienovec a využívajú sa v stavebníctve a ako surovina pre cementáreň v Turni nad Bodvou. V blízkosti týchto spomínaných lomov sa nachádza aj prevádzka lomu Host'ovce, ktorý produkuje drvený kameň pre stavebné účely. Významným je ložisko kaolínu v katastri obce Rudník. Iné nerastné suroviny sa v oblasti hospodársky nevyužívajú a aj rozširovanie ťažby vápenca vzhľadom na umiestnenie lomov na hranici národného parku Slovenský kras je problematické. Prevádzka kameňolomov vzhľadom na vysokú prímes ílov v ústí doliny Miglinc pri Drienovci a východne od Moldavy nad Bodvou bola zastavená. V minulosti sa na území ťažila železná ruda, zlato a striebro (v severnej časti územia), antimon (Poproč), tmavý mramor (Žarnov) a tiež hrnčiarska hlina v rôznych lokalitách (Moldava nad Bodvou, Janík, Čečejevce). Z mineralogického hľadiska sú zaujímavé výskyty lignitu pri Drienovci a Paňovciach, ktoré však nevystupujú na povrch a kryštalické formy sadrovca v Moldave nad Bodvou, mliečneho opálu a serpentinitu v katastri obce Paňovce, hematitu a hlbinných metamorfovaných hornín z oblasti Hačavy. V južnej časti v okolí Čane v sedimentoch rieky Hornád sa nachádzajú významné ložiská štrkov, ktoré majú hospodársky význam a aktívne sa využívajú. Ťažbu tu realizuje niekoľko firiem. V južnej časti katastra obce Kysak sa ťaží andezit ako stavebný kameň. Ložiská stavebného kameňa, štrkov a vápencov tvoria základnú surovinovú bázu stavebného priemyslu v Košiciach a jeho okolí. Slanské vrchy svojou geologickou stavbou sú veľmi zaujímavou lokalitou z mineralogického hľadiska. V sopečných horninách a usadeninách sa nachádzajú aj polodrahokamy achát a opál. Významné ložiská opálu sú pri obci Dubník v Prešovskom okrese.

Geomorfológia

Centrálnu časť okresu Košice – okolie vyplňa Košická kotlina, ktorú na východnej časti ohraničujú Slanské vrchy, na severozápade Volovské vrchy reprezentované medzevskou a bodvianskou pahorkatinou. Najvýchodnejší výbežok Volovských vrchov -Čierna Hora zasahuje až na územie Košíc. Zo západnej časti je Košická kotlina ohraničená planinami Slovenského Krasu. V kotline a v bodvianskej pahorkatine prevažuje pahorkatinový a planinový reliéf s náplavovými kužeľmi a úvalinovitými dolinami v podhorách. Vrchovinový a hornatý reliéf Čiernej hory, Volovských a Slanských vrchov kontrastuje s planinovým reliéfom Slovenského krasu. Charakteristickým rysom Slanských vrchov je rozmanitosť, ktorá je daná zložitým geologickým vývojom. Masív vznikal postupne rozloženou sopečnou činnosťou. Z tohto dôvodu sa tu nachádzajú početné doliny, členitý horský reliéf so skalnými bralami.

Geologická stavba územia

Košickú kotlinu vyplňajú neogénne íly, sliene, piesky a štrky, ktoré na niektorých miestach vyčnievajú na povrch. Inde sú pokryté štvrtohornými riečnymi usadeninami a sprašami. Vo Volovských vrchoch sa vyskytujú prvohorné i staršie usadené a premenené horniny s ostrovmi starých magmatických hornín. V strede Čiernej Hory sa nachádzajú žulové horniny, okolo nich a v Slovenskom krase sú najmä druhohorné vápence a dolomity. Sopečné pohorie Slanské vrchy sa nachádza v matransko-slanskej oblasti. Ich severná strana susedí s Beskydským predhorím, východná s Východoslovenskou nížinou, západná s Košickou kotlinou a južná s hranicami Maďarska. V tejto lokalite prevládajú najmä andezity a ich pyroklastiká.

Podnebie

Košická kotlina a nižšie polohy pohorí patria do teplej klimatickej oblasti. Pohoria ležia v mierne teplej a ich najvyššie časti v chladnej klimatickej oblasti. Z pohľadu zrážok celá oblasť patrí do mierne vlhkej oblasti. Z klimatického hľadiska je zaujímavá 4 km dlhá Zádielská tiesňava v severozápadnej časti oblasti, ktorá sa vyznačuje klimatickou inverziou, keď na dne tiesňavy je nižšia priemerná ročná teplota ako vo vyššie položených oblastiach. Tomu sa prispôsobila aj vegetácia, ktorá takisto vykazuje inverziu pásiem.

Chránené oblasti

Do západnej časti okresu zasahuje Národný park Slovenský Kras. V intraviláne mesta Moldava nad Bodvou sa nachádza Moldavská jaskyňa, ktorá sa svojou celkovou objavenou dĺžkou cez 4 km radí medzi prvú desiatku najdlhších jaskýň na Slovensku. Jaskyňa nie je prístupná a neuvažuje sa o jej sprístupnení ani v budúcnosti. Je však veľmi významná z mineralogického hľadiska (výskyt kryštalických foriem sadrovca) a je podobne ako mnohé ďalšie jaskyne v území (Jasovská, Drienovská, Erňa...) zimoviskom chránených druhov netopierov. Okrem Národného parku Slovenský Kras sa v okrese nachádzajú ďalšie chránené oblasti vo východnej časti okresu na území Slanských vrchov.

Združenia obcí

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, obec má právo združovať sa s inými obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. V praxi najčastejším predmetom činnosti združenia obcí sú oblasti: sociálne veci, starostlivosť o životné prostredie, miestna doprava, školstvo, kultúra a miestny cestovný ruch. Svojou činnosťou združenie obcí napomáha využiť svoj prirodzený potenciál na dosiahnutie hospodárskeho, kultúrneho a sociálneho rozvoja územia, spoločne vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí.

Obec Vyšná Kamenica aktívne spolupracuje aj s okolitými obcami z okresu Košice – okolie, zároveň obec je členom Mikroregiónu pod Mošníkom a zároveň aj členom Združenia miest a obcí Slovenska.

STEEP analýza (analýza externého prostredia)

STEEP analýza pomôže získať obraz o sociálnom, technologickom, ekonomickom, ekologickom, politickom a hodnotovom prostredí, ktoré vplývajú na rozvoj obce.

Tabuľka 11: STEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Rast počtu obyvateľstva, starnutie, rastúci záujem o sociálne služby	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti v oblasti priemyslu a služieb (napr. cestovný ruch)	Relatívne dobrý stav životného prostredia	Politika Vlády SR v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	-	Možnosti obnovy a tvorby životného prostredia	Štandardy na politickej scéne	Organizačná kultúra
Zmeny správania klientov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Možné finančné zdroje	Politika ŽP	Legislatíva	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Vplyv daňovej politiky	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Operačné programy v rokoch 2014 - 2020

Slovensko bude čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“) prostredníctvom 9 základných operačných programov:

Tabuľka 12: Zoznam schválených operačných programov a výška ich alokácie

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Pridelené finančné prostriedky v EUR
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517

4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
5.	Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
6.	Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
7.	Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
	SPOLU		15 329 374 992

Zdroj: www.itms2014.sk

Opis základných prioritných osí Operačného programu Kvalita životného prostredia na obdobie 2014 – 2020:

➤ Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

Investičná priorita 1 Prioritnej osi 1: Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ: Zabezpečiť nakladanie s odpadmi v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a za účelom plnenia požiadaviek environmentálneho acquis

Investičná priorita 2 Prioritnej osi 1: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek

Špecifický cieľ 1: Podporiť zabezpečenie plnenia predvstupových záväzkov SR voči EÚ v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd

Špecifický cieľ 2: Podpora zabezpečenia dostatočného množstva bezpečnej pitnej vody pre obyvateľstvo SR z verejných vodovodov

Špecifický cieľ 3: Dosiahnutie potrebného stupňa sledovania a monitorovania vôd a vodných útvarov, ktorým sa zabezpečí vytvorenie a nastavenie podmienok pre opatrenia vedúce k dosiahnutiu dobrého ekologického stavu a potenciálu podzemných a povrchových vôd a vodných útvarov

Investičná priorita 3 Prioritnej osi 1: Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora ekosystémových služieb, a to aj prostredníctvom sústavy Natura 2000 a zelenej infraštruktúry

Špecifický cieľ 1: Zabezpečiť podmienky pre zachovanie biologickej diverzity a zlepšenie stavu ekosystémov v krajine

Investičná priorita 4 Prioritnej osi 1: Prijatie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných areálov (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženie miery znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ 1: Znížiť znečisťovanie ovzdušia a zlepšiť jeho kvalitu

Špecifický cieľ 2: Zabezpečiť sanáciu environmentálnych zát'azí v mestskom prostredí, ako aj v opustených priemyselných lokalitách (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou)

➤ Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami

Investičná priorita 1 Prioritnej osi 2: Podpora investícií na prispôsobovanie sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov

Špecifický cieľ 1: Zmierniť negatívne dôsledky zmeny klímy realizáciou adaptačných opatrení, najmä preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami

Špecifický cieľ 2: Zlepšiť účinnosť sanácie, revitalizácie a zabezpečenia úložísk ťažobného odpadu

➤ Prioritná os 3: Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy

Investičná priorita 1 Prioritnej osi 3: Podpora investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečiť predchádzanie vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof

Špecifický cieľ 1: Zvýšiť úroveň pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

Špecifický cieľ 2: Zvýšiť účinnosť preventívnych a adaptačných opatrení na elimináciu environmentálnych rizík (okrem protipovodňových opatrení)

Špecifický cieľ 3: Zvýšiť efektívnosť komplexného manažmentu mimoriadnych udalostí ovplyvnených zmenou klímy

➤ Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

Investičná priorita 1 Prioritnej osi 4: Podpora výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov

Špecifický cieľ 1: Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe

Investičná priorita 2 Prioritnej osi 4: Podpora energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch

Špecifický cieľ 1: Zníženie energetickej náročnosti a zvýšenie využívania OZE v podnikoch

Investičná priorita 3 Prioritnej osi 4: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

Špecifický cieľ 1: Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

Investičná priorita 4 Prioritnej osi 4: Podpora nízkouhlíkových stratégií pre všetky typy území, najmä pre mestské oblasti, vrátane podpory udržateľnej multimodálnej mestskej mobility a adaptačných opatrení, ktorých cieľom je zmiernenie zmeny klímy

Špecifický cieľ 1: Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov prostredníctvom poradenstva, informovanosti a monitorovania

Špecifický cieľ 2: Podpora energetickej efektívnosti, využívania OZE a znižovania emisií skleníkových plynov prostredníctvom regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb

Investičná priorita 5 Prioritnej osi 4: Podpora využívania vysoko účinnej kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie na základe dopytu po využiteľnom teple

Špecifický cieľ 1: Rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom založených na dopyte po využiteľnom teple

Operačný program – Program rozvoja vidieka

Opis 7. opatrenia Programu rozvoja vidieka SR na obdobie 2014-2020:

Opatrenie 7: Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach

Podopatrenie 7.2: Podpora investícií do budovania, zlepšenia alebo rozšírenia všetkých typov malej infraštruktúry vrátane investícií do obnoviteľných zdrojov energie a úspor energie

Názov operácie: Využitie obnoviteľných zdrojov energie Opis operácie: Výstavba nových, rekonštrukcia, modernizácia a oprava zariadení na využívanie OZE pre spotrebu energie v budove – napr. zriaďovanie kotolní a príslušných rozvodov pre budovy v majetku obce (napr. vykurovanie a zohrievanie vody v obecnom úrade, nájomných bytov, kultúrneho domu a pod.). Oprávnenými môžu byť aj investície smerujúce k zvyšovaniu energetickej efektívnosti

budov (napr. zatepl'ovanie, výmena okien, regulácia vykurovacej sústavy), ale len ak sú súčasťou projektu, ktorý je spojený s využívaním OZE.

Prijímateľ podpory: obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane)
Názov operácie: Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov

Opis operácie:

- výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd;
- verejnému záujmu, k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a bezpečnosti obyvateľov, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní. výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok – za predpokladu, že prispievajú k ekonomickému rozvoju,

Prijímateľ podpory:

1. obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane),
2. pri investíciách do kanalizácií a ČOV - obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane) s výnimkou obcí, ktoré sú súčasťou aglomerácie nad 2000 EO ako aj aglomerácie pod 2000 EO, ktorá zasahuje do chránených vodohospodárskych oblastí,
3. združenia obcí/skupiny obcí.

Podopatrenie: 7.3 Podpora infraštruktúry širokopásmového internetu vrátane jej budovania, zlepšenia a rozšírenia, podpora pasívnej infraštruktúry širokopásmového internetu a zabezpečenie prístupu k širokopásmovému internetu a verejnému e-governmentu

Názov operácie: Budovanie širokopásmového internetu Opis operácie: Vytvorenie prístupu k širokopásmovému internetu prostredníctvom budovania prístupových sietí vrátane zriadenia verejne prístupného miesta.

Prijímateľ podpory: 1. Obce vo vidieckych oblastiach do 500 obyvateľov(vrátane) definované ako biele miesta z hľadiska pokrytia širokopásmovým internetom; 2. združenia/skupiny obcí.

Podopatrenie: 7.4 Podpora investícií do zriaďovania, zlepšenia alebo rozšírenia miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane služieb v oblasti voľného času a kultúry a do súvisiacej infraštruktúry Názov operácie: Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Opis operácie:

- investície súvisiace so zlepšovaním vzhľadu obcí a s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – úprava verejných priestranstiev, tvorba parkov, výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov;
- zriadenie nových, pristavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia;
- investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov - investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;

- investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);
- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov

Prijímateľ podpory:

- obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000(vrátane);
- združenia/skupiny obcí.

Podopatrenie: 7.5 Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu

Názov operácie: Rozvoj a marketing vidieckeho cestovného ruchu

Opis operácie:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry - kultúrne a prírodné dedičstvo, národné kultúrne pamiatky a pamiatkové územia, prírodné úkazy, historické, prírodné a iné zaujímavosti, zriadenie múzejných zariadení a galerijných zariadení a pod.;
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov; - marketing a manažment služieb vidieckeho cestovného ruchu a propagácie územia rôznymi formami (tlačené/elektronické formy propagácie, podujatia zamerané na propagáciu , veľtrhy ...);
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách;
- informačné body, smerové tabule, KIOSK.

Prijímateľ podpory:

- obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane);
- združenia/skupiny obcí.

Opis základných prioritných osí Integrovaného regionálneho operačného programu na obdobie 2014-2020:

- Prioritná os č. 1: Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

Investičná priorita č. 1.1: Posilnenie regionálnej mobility prepojením sekundárnych a terciárnych uzlov s infraštruktúrou TEN-T vrátane multimodálnych uzlov

Špecifický cieľ 1.1: *Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy*

Investičná priorita č. 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility

Špecifický cieľ č. 1.2.1: Zabezpečenie udržateľnej formy mobility prostredníctvom zvyšovania atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy

Špecifický cieľ č. 1.2.2: Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb

➤ Prioritná os č. 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné

Špecifický cieľ č. 2.1.1: Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú (poskytovanú na komunitnej úrovni)

Špecifický cieľ č. 2.1.2: Modernizovať zdravotnícku infraštruktúru za účelom zlepšenia dostupnosti ku kvalitným službám v integrovanej primárnej zdravotnej starostlivosti

Špecifický cieľ 2.1.3: Modernizovať infraštruktúru ústavných zariadení poskytujúcich akútnu zdravotnú starostlivosť, za účelom zvýšenia produktivity a zlepšenia dostupnosti ku kvalitným zdravotníckym službám

Investičná priorita č. 2.2: Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, zručností a celoživotného vzdelávania prostredníctvom vývoja vzdelávacej a výcvikovej infraštruktúry

Špecifický cieľ č. 2.2.1: Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

Špecifický cieľ č. 2.2.2: Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

Špecifický cieľ č. 2.2.3: Zvýšenie počtu žiakov stredných škôl na odbornom výcviku

➤ Prioritná os č. 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

Investičná priorita č. 3.1: Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov

Špecifický cieľ č. 3.1: Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom sektore prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu a netechnologických inovácií

➤ Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

Investičná priorita č. 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania

Špecifický cieľ č. 4.1: Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie

Investičná priorita č. 4.2: Investovanie do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec týchto požiadaviek

Špecifický cieľ č. 4.2.1: Zvýšenie dostupnosti zdrojov podzemných vôd pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Investičná priorita č. 4.3: Prijímanie opatrení na zlepšenie mestského prostredia, revitalizácie miest, oživenia a dekontaminácie opustených priemyselných lokalít (vrátane oblastí, ktoré prechádzajú zmenou), zníženia znečistenia ovzdušia a podpory opatrení na zníženie hluku

Špecifický cieľ č. 4.3.1: Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmeny klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

➤ Prioritná os č. 5: Miestny rozvoj vedený komunitou

Investičná priorita č. 5.1: Záväzné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou

Špecifický cieľ č. 5.1.1: Zvýšenie kapacít pre miestny rozvoj vedený komunitou

Špecifický cieľ č. 5.1.2: Zvýšenie tvorby pracovných miest rozvojom podnikania a inovácií na miestnej úrovni

Špecifický cieľ 5.1.3: Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach.

Stratégia Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) vychádza z Národného programu reforiem SR, ktorý definuje opatrenia na posilňovanie ekonomického rastu a zamestnanosti Slovenskej republiky. Tieto opatrenia prispievajú k naplneniu národných cieľov, ktoré sú v súlade so stratégiou Európa 2020. V oblasti vzdelávania, zamestnanosti a sociálneho začlenenia boli pre Slovenskú republiku zadefinované nasledujúce ciele:

- zlepšiť kvalitu základného vzdelávania, najmä zvýšením úrovne znalostí a zručností žiakov na priemerný počet bodov 505 v prieskume OECD – PISA 2018 (v roku 2012 472 bodov),
- dosiahnuť, aby najmenej 40% ľudí vo veku 30 – 34 rokov malo ukončené vysokoškolské alebo ekvivalentné vzdelanie (v roku 2011 23,4%),
- udržať podiel ľudí, ktorí predčasne ukončujú školskú dochádzku, pod 6% do roku 2020 (v roku 2013 6,3%),
- zvýšiť mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov na 72% do roku 2020 (zo 65% v rokoch 2011 a 2012),
- znížiť podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2% do roku 2020 (z 20,5% v roku 2012).

Opis základných prioritných osí Operačného programu Ľudské zdroje na programové obdobie 2014 – 2020:

➤ Prioritná os 1: Vzdelávanie

Investičná priorita 1.1: Zvyšovanie významu trhu práce v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, uľahčovanie prechodu od vzdelávania k zamestnanosti a zlepšovanie systémov odborného vzdelávania a prípravy a ich kvality, a to aj prostredníctvom mechanizmov na predvídanie zručností, úpravy učebných plánov a vytvárania a rozvoja systémov vzdelávania na pracovisku vrátane systémov duálneho vzdelávania a odborného vzdelávania

Špecifický cieľ 1.1.1: Zvýšiť kvalitu vzdelávania na ZŠ a SŠ reflektujúc potreby trhu práce s dôrazom na podporu odborného vzdelávania a prípravy

Investičná priorita 1.3: Zlepšenie rovnakého prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetky vekové skupiny v rámci formálneho, neformálneho a bežného vzdelávania, zvyšovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí pracovnej sily a podpora flexibilných spôsobov vzdelávania prostredníctvom usmerňovania pri výbere povolania a potvrdzovania nadobudnutých kompetencií

Špecifický cieľ 1.3.1: Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehĺbovanie a zvyšovanie kvalifikácie

Špecifický cieľ 1.3.2: Zlepšiť profesijné kompetencie pedagogických a odborných zamestnancov na všetkých stupňoch škôl vrátane prípravy na povolanie pedagóga

➤ Prioritná os 2: Zamestnanosť

Investičná priorita 2.1: Prístup uchádzačov o zamestnanie a neaktívnych osôb k zamestnaniu vrátane dlhodobo nezamestnaných a osôb, ktoré sú vzdialené od trhu práce, ako aj miestne iniciatívy v oblasti zamestnávania a podpora mobility pracovnej sily

Špecifický cieľ 2.1.1: Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a riešiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby

Špecifický cieľ 2.1.2: Zvýšiť zamestnanosť podporou tvorby pracovných miest, mobility pre získanie zamestnania, adaptability zamestnancov a podnikov, podporou udržateľnej samostatnej zárobkovej činnosti, začínajúcich podnikov a poľnohospodárskych a nepoľnohospodárskych aktivít vo vidieckych oblastiach

Investičná priorita 2.2: Trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, vrátane mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komunít, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí

Špecifický cieľ 2.2.1: Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí, najmä NEET, na trhu práce

Investičná priorita 2.3: Rovnosť medzi mužmi a ženami vo všetkých oblastiach vrátane v oblasti prístupu k zamestnaniu, kariérnemu postupu, zosúladenia pracovného a súkromného života a presadzovania rovnakej odmeny za rovnakú prácu

Špecifický cieľ 2.3.1: Zlepšením podmienok pre zosúladenie pracovného a rodinného života zvýšiť zamestnanosť osôb s rodičovskými povinnosťami, najmä žien

Špecifický cieľ 2.3.2: Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie

Investičná priorita 2.4: Modernizácia inštitúcií trhu práce, ako sú verejné a súkromné služby zamestnanosti, zlepšenie prispôsobenia sa potrebám trhu práce, vrátane opatrení zameraných na zlepšenie nadnárodnej pracovnej mobility, ako aj programov mobility a lepšej spolupráce medzi inštitúciami a príslušnými zainteresovanými stranami

Špecifický cieľ 2.4.1: Zvýšiť kvalitu a kapacity verejných služieb zamestnanosti na zodpovedajúcu úroveň v nadväznosti na meniace sa potreby a požiadavky trhu práce, nadnárodnú pracovnú mobilitu, a zvýšiť účasť partnerov a súkromných služieb zamestnanosti na riešení problémov v oblasti zamestnanosti

➤ Prioritná os 3: Sociálne začlenenie

Investičná priorita 3.1: Aktívne začlenenie, a to aj s cieľom podporovať rovnaké príležitosti a aktívnu účasť a zlepšenie zamestnatel'nosti

Špecifický cieľ 3.1.1: Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti

Špecifický cieľ 3.1.2: Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie

Investičná priorita 3.2: Zlepšenie prístupu k cenovo prístupným, trvalo udržateľným a kvalitným službám vrátane zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb všeobecného záujmu

Špecifický cieľ 3.2.1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

Špecifický cieľ 3.2.2: Zlepšenie dostupnosti ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti prostredníctvom štandardizácie klinických postupov a postupov pre výkon prevencie

➤ Prioritná os 4: Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

Investičná priorita 4.1: Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia

Špecifický cieľ 4.1.1: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov MRK na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

Špecifický cieľ 4.1.2: Znížiť mieru nezamestnanosti rómskych mužov a žien

Špecifický cieľ 4.1.3: Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvedy a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

➤ Prioritná os 5: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít

Investičná priorita 5.1: Poskytovanie podpory fyzickej, ekonomickej a sociálnej regenerácie zanedbaných komunít v mestských a vidieckych oblastiach

Špecifický cieľ 5.1.1: Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania

Špecifický cieľ 5.1.2: Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve

Špecifický cieľ 5.1.3: Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

Investičná priorita 5.2: Poskytovanie podpory sociálnym podnikom

Špecifický cieľ 5.2.1: Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

Globálnym cieľom OP KŽP je podporiť trvalo udržateľné a efektívne využívanie prírodných zdrojov, zabezpečujúce ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmenu klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

2.5 Analýza stavu územia – situačná analýza činností a oblasti života obce

SWOT analýza rozvoja možností rozvoja obce

Analýza stavu územia formou SWOT analýzy je spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce. Analýza sa dotýka 5 oblastí:

1. Poloha, čistá obec, poľnohospodárstvo, vodné a lesné hospodárstvo
2. Kultúra, šport a oddych
3. Vzdelanie a sociálna oblasť
4. Bývanie, technická infraštruktúra a doprava
5. Hospodárstvo, podnikateľské prostredie a ekonomický rozvoj

1. Poloha, čistá obec, poľnohospodárstvo, vodné a lesné hospodárstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobrá geografická poloha v blízkosti krajského mesta Košice ➤ rozmanitosť prírodných krás ➤ existencia lesných hospodárskych plánov ➤ pravidelné upratovanie a čistenie obce ➤ neexistujúce veľké zdroje znečistenia ovzdušia ➤ obecný vodovod ➤ rybársky revír ➤ tvorba podmienok pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu v regióne ➤ zabezpečený odvoz komunálneho odpadu a existencia separovaného zberu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie a geotermálnej energie v prospech rozvoja obce ➤ absencia čistiarne odpadových vôd a kanalizácie ➤ znečisťovanie vodných tokov ➤ vandalizmus ➤ nedostatok technických mechanizmov ➤ neexistujúca plynofikácia obce ➤ nedisciplinovanosť občanov vo vzťahu k čistote obce a pri ochrane prírodného bohatstva
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zintenzívnenie spolupráce s okolitými obcami ➤ vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd ➤ motivovať občanov k dodržiavaniu čistoty a k ochrane prírodného bohatstva ➤ zaangažovať miestnych a regionálnych sponzorov pri realizácii akčných plánov ➤ základná výchova ➤ využitie geotermálnej energie pre rozvoj cestovného ruchu a na rekreačné účely 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce kontamináciu pôdy ➤ nedostatok finančných prostriedkov na udržiavanie čistoty a ochranu prírody ➤ neangažovanosť všetkých občanov obce pri spoločných obecných programoch ➤ neúčinnosť kontrolného systému pre zakladanie čiernych skládok ➤ nebudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd zo zdrojov EÚ

2.Kultúra, šport a oddych

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ existencia tradičných kultúrnych podujatí s dlhoročnou tradíciou: Dargovská ruža, rôzne príležitosti v roku – deň matiek, deň detí, deň úcty k starším, svadby, oslavy a jubileá ➤ existujúce športové plochy ➤ sila histórie ➤ mladí športovci ➤ miestna knižnica ➤ klubová miestnosť pre mladých 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ deficit klubových činností detí a mládeže ➤ nezáujem žiakov, študentov a mládeže o organizovanie voľného času ➤ nedobudované športové plochy a zároveň ich malý počet ➤ málo finančných prostriedkov ➤ chýba kryté športovisko ➤ nedostatok trénerov ➤ nedostatočná údržba existujúcich športovísk

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ aktivovať domácich a regionálnych podnikateľov pri podpore domácich a regionálnych aktivít v oblasti kultúry – sponzoring ➤ spolupráca s cirkvou v obci pre využitie spevokolu na podporu kultúrneho a spoločenského života občanov obce, ale aj pre vzájomnú spolupatričnosť v rámci mikroregiónu ➤ využívanie štátnych fondov a fondov EÚ ➤ zrekonštruovať a dobudovať futbalové ihrisko ➤ podporiť aktívnu skupinu obce tým oduševniť ďalších obyvateľov obce s pomocou externých zdrojov ➤ na základe historických úspechov občanov motivovať aj ostatných k podobným úspechom 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysoké prevádzkové náklady na realizáciu miestnych a regionálnych akcií iba z vlastných zdrojov ➤ vysoká nezamestnanosť a s tým spojený nezáujem o kultúrne podujatia ➤ nezapojenie sa občanov obce do prípravy spoločných podujatí, málo zaniietených občanov pre veci verejné ➤ nezáujem ľudí o šport ako taký a aktívny oddych ➤ pri nedostatočnom využívaní neschopnosť financovať prevádzku športových plôch

3. Vzdelanie a sociálna oblasť

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dostatočné dopravné spojenie s krajským mestom – sprístupnené vzdelávanie v krajskom meste ➤ dobrá dostupnosť všetkých typov škôl v krajskom meste Košice ➤ krajské mesto Košice – centrum vzdelávacích a kultúrnych inštitúcií, univerzitné centrum ➤ nenáročný životný štýl ➤ fungujúce zdravotnícke a sociálne zariadenia v regióne ➤ existujúci potenciál vzdelaných zdravotníkov a sociálnych pracovníkov 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nedostatočné financovanie školstva a školských zamestnancov ➤ nedostatočné technické vybavenie škôl ➤ skupina detí ohrozovaná sociálno – patologickými javmi – prevažne marginalizovaná rómska komunita ➤ skladba učebných osnov ➤ nedostatok bytov – sociálnych, nájomných ➤ odkázanosť časti obyvateľstva na sociálne dávky ➤ nedostatok pracovných príležitostí

v regióne	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ možnosť využitia vzdelávania v krajskom meste pre všetky vekové kategórie ➤ alternatívne formy vzdelávania ➤ rozvoj ľudských zdrojov, rast vzdelanosti, zvyšovanie kvality ľudského kapitálu ➤ využitie pracovného potenciálu na vidieku v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ➤ možnosť realizácie rôznych foriem sociálnych služieb ➤ maximálne využitie všetkých foriem podpory zo zdrojov EÚ z Operačného programu Ľudské zdroje, ale aj z iných OP 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nízky prirodzený prírastok populácie ➤ populačná explózia v rómskych komunitách ➤ drogy ➤ migrácia mladých vzdelaných ľudí do väčších miest a do zahraničia ➤ sociálna explózia občanov na nízkom sociálno-kultúrnom stupni ➤ chudoba a jej riziká u tejto skupiny obyvateľstva, z prevažne marginalizovaných rómskych komunít ➤ negatívne príklady v komunitách – alkoholizmus a drogy

4. Bývanie, technická infraštruktúra a doprava

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zdravé ekologické prostredie ➤ lukratívne prírodné a prímestské prostredie na bývanie ➤ vyhovujúce dopravné prepojenie ➤ existencia verejného rozhlasu ➤ dobré pokrytie mobilným signálom a existencia širokopásmového pripojenia ➤ blízkosť hranice s Ukrajinou a Maďarskom ➤ dôležitý železničný uzol a medzinárodné letisko v krajskom meste Košice ➤ celková dobrá geografická poloha 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nevysporiadané pozemky ➤ nedostatok nových pracovných príležitostí ➤ nevybudovaná čistiareň odpadových vôd a kanalizácia ➤ nevyhovujúci stav miestnych komunikácií ➤ chýbajúce kvalitné dopravné značenie v obci ➤ vysoká energetická náročnosť verejných budov ➤ neexistencia cyklistických chodníkov
Príležitosti	Ohrozenia

<ul style="list-style-type: none"> ➤ využitie štátneho fondu rozvoja bývania a jednotlivých fondov EÚ ➤ zvýšiť kultúru bývania dobudovaním inžinierskych sietí ➤ využiť hypotekárne úvery ➤ výstavba diaľnice D1 v smere na štátnu hranicu s Ukrajinou ➤ s pomocou dotácií a fondov EÚ zrekonštruovať miestne komunikácie, chodníky, verejnú zeleň a vybudovať cyklotrasy, náučné chodníky a dopravné značenie ➤ vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysoké vstupy pre výstavbu nových rodinných domov ➤ vysoký rast cien stavebných materiálov a stavebných prác ➤ nezaujímavé prostredie na bývanie pre mladých z dôvodu nepostačujúcej infraštruktúry ➤ prechod kompetencií na obce bez financií ➤ zvyšovanie intenzity dopravy ➤ omeškanie výstavby D1
---	--

5. Hospodárstvo, podnikateľské prostredie a ekonomický rozvoj

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ priaznivé prírodné a spoločenské podmienky pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, cykloturistiky ➤ priaznivé podmienky pre multifunkčné poľnohospodárstvo ➤ časť zanietených poslancov pre verejné blaho ➤ čisté a tiché prostredie ➤ tradícia vidieckeho osídlenia a života ➤ zapojenosť obce v mikroregióne Mošník 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vysoká nezamestnanosť ➤ slabý marketing obce ➤ absencia tradície cestovného ruchu ➤ chýba vstupný kapitál ➤ malé spektrum obchodov ➤ nepriaznivá kvalifikačná štruktúra nezamestnaných ➤ nízka ekonomická sila podnikov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytvárať nové pracovné príležitosti získavaním nových zručností a kvalifikácie ➤ rozvoj spolupráce subjektov hospodárskeho života 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ znehodnocovanie prírodného agropotenciálu územia ➤ neschopnosť subjektov písať kvalitné projekty a využívať podporné programy štátu a EU

<ul style="list-style-type: none"> ➤ vytvorenie efektívneho marketingu obce ➤ možnosť rozvinúť reštauračné, ubytovacie a stravovacie služby ➤ regionálne združenie obcí a podnikateľov ➤ rozvoj zábavy, kultúrneho vyžitia a športu ➤ pozitívny vplyv na regionálny rozvoj, platobnú bilanciu a rozvoj cestovného ruchu na Slovensku ➤ rozšíriť zdroje príjmov obyvateľov obce a následne aj obce a regiónu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu ➤ sociálna izolácia vidieka ➤ vysoká miera nezamestnanosti ➤ nízka produktivita práce ➤ málo živnostníkov ➤ nízka ekonomická konkurencieschopnosť vidieka
---	---

Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Kľúčové disparity

- Málo pracovných príležitostí a nízke príjmy obyvateľov
- Vysoká miera nezamestnanosti
- Nevyhovujúci technický stav budovy obecného úradu, čiže aj celej budovy kultúrneho domu
- Absencia väčšieho verejného parku v obci
- Absencia kvalitného športoviska v obci
- Nevyužívanie kultúrneho a prírodného potenciálu obce v oblasti cestovného ruchu pre vytváranie turistických produktov a služieb – zaostávanie za ostatnými obcami v okolí
- Nízka úroveň kvality verejnej infraštruktúry a služieb
- Nízka kvalita niektorých miestnych komunikácií
- Absencia priameho prepojenia so susednými regiónmi – Maďarsko a Ukrajina
- Nedostatočná kvalita ľudských zdrojov a spoločenského života
- Nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR a vidieckeho turizmu

Hlavné faktory rozvoja

- Využitie výhodných polohových a prírodných podmienok obce
- Bohatý prírodný, kultúrny a historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
- Zvýšenie atraktivity územia obce
- Nárast počtu nových pracovných príležitostí a zvýšenie príjmov obyvateľstva
- Skvalitnenie životného prostredia – rozšírenie a revitalizácia verejnej zelene
- Zachovanie kultúrno-historického dedičstva

- Vybudovanie väčšieho centrálného parku v centre obce
- Zvýšenie dostupnosti sociálnych služieb zriadením domova dôchodcov
- Vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb
- Rozvoj ľudských zdrojov a spoločenského života
- Fondy EÚ a národné zdroje na podporu hospodárskeho rozvoja obce a podporu podnikateľov
- Trendy v cestovnom ruchu – zvýšený záujem o vidiecku turistiku a agroturistiku, aktívny cestovný ruch, krátkodobé pobyty
- Budovanie cyklistických chodníkov
- Vytvorené kvalitnejšie podmienky pre separáciu a likvidáciu odpadov

3 Strategická časť

V rámci strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce Vyšná Kamenica pri zohľadnení jej vnútorných charakteristík a určí hlavné ciele a základné priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

Pri spracovaní PHSR na roky 2016 - 2022 boli akceptované významné rozvojové dokumenty týkajúce sa územia obce – Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020, Národná stratégia regionálneho rozvoja SR, Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, zároveň územný plán Košického samosprávneho kraja, a samozrejme zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014-2020

Stratégia, priority a ciele Partnerskej dohody Slovenskej republiky na roky 2014-2020 budú implementované prostredníctvom operačných programov v rámci jednotlivých cieľov politiky EÚ. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica zohľadňuje možnosti získavania zdrojov z operačných programov na roky 2014-2020.

Európska územná spolupráca, v rámci ktorej pre riešené územie veľký význam má cezhraničná spolupráca implementovaná prostredníctvom operačných programov Program cezhraničnej spolupráce.

Tento programový dokument plne zohľadňuje horizontálne priority, ktoré sú svojím charakterom a vplyvmi prierezovými témami všetkých priorít a budú rešpektované pri každom projekte/skupine projektov operačných programov, bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie.

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja a pôsobnosť obcí v rámci tohto zákona v oblastiach regionálneho rozvoja

Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce (PHSR) nasledovne v § 8:

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

(1) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

(2) Vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

(3) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

(4) Analyticko-strategická časť obsahuje najmä

a) súhrnnú geografickú, kultúrno-historickú a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce a charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce,

b) hodnotenie a analýzu hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce,

c) analýzu väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce,

d) určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

e) stratégiu rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce,

f) analýzu finančných potrieb a možností financovania programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

(5) Programová časť obsahuje najmä

a) zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,

b) inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,

c) finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie

programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,

d) systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,

e) časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

(6) Aktualizácia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.

(7) Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

(8) Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,⁸⁾ je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

Pôsobnosť obcí pri podpore regionálneho rozvoja zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja definuje nasledovne v § 12:

Obec vo svojej pôsobnosti na účely podpory regionálneho rozvoja

- a) analyzuje a hodnotí úroveň rozvoja svojho územia a jeho častí, zabezpečuje jeho trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj,
- b) zabezpečuje a koordinuje vypracovanie a realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, pravidelne ho monitoruje a každoročne vyhodnocuje jeho plnenie, zabezpečuje súlad programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s územnoplánovacou dokumentáciou, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis,
- c) spolupracuje s vyšším územným celkom, na území ktorého sa obec nachádza, na príprave a realizácii programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku a na účely evidencie poskytuje vyššiemu územnému celku program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
- d) podieľa sa na plnení úloh, ktoré súvisia so zameraním podpory regionálneho rozvoja podľa § 3, v spolupráci s ministerstvom a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi, ktorí sa nachádzajú na území obce,
- e) vytvára podmienky na vznik a rozvoj územnej spolupráce a partnerstiev,
- f) spolupracuje s ďalšími obcami, regiónmi a územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov, ktoré plnia funkcie územnej samosprávy,
- g) podporuje rozvoj podnikateľských aktivít potrebných na rozvoj obce.

Územné plánovanie a územný plán obce vyšná Kamenica

Obec Vyšná Kamenica má vypracovaný Územný plán obce a plne rešpektuje jeho znenie a členenie v rámci svojho katastrálneho územia.

Územné plánovanie patrí k dôležitým nástrojom rozvoja sídiel. Územnoplánovacia dokumentácia komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, zosúladzuje záujmy a činnosti ovplyvňujúce územný rozvoj, životné prostredie a ekologickú stabilitu a ustanovuje regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia.

Obstarávanie územných plánov v súlade s novelami stavebného zákona č. 50/1976 Zb. patrí do kompetencie obcí.

Súlad s plánom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 – 2022

Strategický program a akčný plán Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica sú v súlade s cieľmi a prioritami Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016-2022.

V rámci obdobia rokov 2016 – 2022 si Košický samosprávny kraj zdefinoval ciele v 3 základných oblastiach, ktorými sú oblasti:

- Hospodárska
- Sociálna
- Enviromentálna

Cieľom tejto časti je identifikácia hlavných rozvojových oblastí obce a zároveň stanovenie strategických cieľov, priorít a opatrení predstavujúcich rozvojovú stratégiu obce nadväzujúcu na výsledky auditu rozvojového potenciálu záujmového územia, na SWOT analýzu a na vyššie uvedené programové dokumenty.

Globálnym, čiže hlavným cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica na roky 2016 - 2022 je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti. Cieľom rozvojovej stratégie je vybudovať

príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť občiansku a technickú infraštruktúru obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zviditeľniť obec pre potenciálnych turistov a potenciálnych podnikateľov a tým aj posilniť miestnu ekonomiku.

Vychádzajúc z predošlých analýz hospodárskych a sociálnych podmienok v obci boli identifikované nasledovné strategické prioritné rozvojové oblasti:

- Ľudské zdroje
- Dopravná, technická infraštruktúra a životné prostredie
- Hospodársky a ekonomický rozvoj

Vízia obce Vyšná Kamenica do roku 2022

Obec Vyšná Kamenica má v roku 2022 kvalitnú technickú a dopravnú infraštruktúru, kvalitné miestne komunikácie, vybudované rozsiahlejšie podnikateľské prostredie, kvalitnú sieť potrebných služieb, čisté a pekné životné prostredie s kvalitnými domami, chatami, záhradami a okolím. Je to obec spokojných a usmievavých ľudí s množstvom mladých ľudí, obklopená krásnymi lesmi a obrobenými poľami, hojne navštevovaná turistami a návštevníkmi.

4 Programová časť

Programová časť obsahuje strategické prioritné rozvojové oblasti obce, definovanie strategických cieľov pri jednotlivých prioritných oblastiach, priority, zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Program obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v jednotlivých oblastiach na úroveň opatrení a aktivít.

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 1: Ľudské zdroje

Strategický cieľ: Vytvoriť podmienky pre kvalitné bývanie reagujúce na potreby a požiadavky obyvateľov obce. Zvýšenie počtu obyvateľstva obce a zvýšenie zamestnanosti a príjmov obyvateľstva obce.

Cieľ 1: Zlepšovanie podmienok bytovej situácie

Opatrenie 1.1: Podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby

Aktivity:

- Podpora väčšej dostupnosti stavebných pozemkov s vybudovanou potrebnou technickou a dopravnou infraštruktúrou

Cieľ 2: Zabezpečiť neustále zvyšovanie počtu obyvateľstva obce

Opatrenie 1.2: Vytvorenie vhodných, kvalitných a lákavých podmienok bývania v obci

Aktivity:

- Podpora všeobecného spoločensko-ekonomického rozvoja obce

Cieľ 3: Zvýšiť mieru zamestnanosti a príjmy obyvateľstva v obci

Opatrenie 1.3: Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce

Aktivity:

- Informovanie o stave trhu práce
- Podporovanie využívania a využívanie aktivačnej činnosti, absolventskej praxe
- Podporovanie aktivizovania obyvateľov pri realizácii miestnych projektov
- Podporovanie mobility pracovnej sily
- Podporovanie pracovnej motivácie pracovnej sily s nižším vzdelaním
- Podporovanie akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podporovanie nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej a regionálnej úrovni

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 2: Dopravná, technická infraštruktúra a životné prostredie

Strategický cieľ: Zmodernizovať a skvalitniť dopravnú a technickú infraštruktúru v obci Vyšná Kamenica so zreteľom na ochranu životného prostredia, zlepšenie vzťahu a zníženie zaťaženia na životné prostredie.

Cieľ 1: Modernizácia, budovanie a neustály rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenie 1.1: Modernizácia a rozvoj dopravnej infraštruktúry

Aktivity:

- Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov, mostov a lávok
- Výstavba parkovacích a odstavných plôch
- Budovanie cyklistickej infraštruktúry
- Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia

Cieľ 2: Zníženie energetickej náročnosti verejných budov v obci

Opatrenie 1.2: Rekonštrukcia a zateplenie verejných budov

Aktivity:

- Rekonštrukcia budovy kultúrneho domu
- Rekonštrukcia budovy denného stacionára

Cieľ 3: Modernizácia a zlepšenie technickej infraštruktúry v obci

Opatrenie 1.3: Rozvoj, modernizácia a výstavba technickej infraštruktúry

Aktivity:

- Rekonštrukcia a výstavba športových zariadení
- Rekonštrukcia kultúrnych zariadení
- Výstavba kanalizácie a čistiarne odpadových vôd
- Príprava obce na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie

- Podporovanie obce pri zavádzaní optických káblov a výstavbe televíznych a telekomunikačných prijímačov a rádiokomunikačných sietí

Cieľ 4: Ochrana a zníženie záťaže na životné prostredie

Opatrenie 1.4: Riešenie problémov s komunálnym a separovaným odpadom

Aktivity:

- Podporovanie aktivít v oblasti odpadového hospodárstva
- Podporovanie kompostovania a využívania bioodpadu
- Spoločné riešenie hospodárenia s odpadom – separovaný zber
- Rozširovanie a zefektívnenie separovaného zberu odpadu

Opatrenie 1.5: Ochrana podzemných vôd a zveľadenie verejnej zelene

Aktivity:

- Zveľadenie verejnej zelene, verejných plôch a parku
- Prevencia bodových zdrojov znečistenia
- Kontrolovanie množstva chemických látok a stopových prvkov v podzemných a povrchových vodách
- Výstavba kanalizačných sietí
- Ochrana a rekonštrukcia zdrojov pitnej vody, rekonštrukcia vodovodného systému

Strategická prioritná rozvojová oblasť č. 3: Hospodársky a ekonomický rozvoj

Strategický cieľ: Zabezpečiť hospodársky, ekonomický rozvoj a trvalo udržateľný rozvoj obce. Zatraktívniť podnikateľské prostredie v obci najmä pre malých a stredných podnikateľov.

Cieľ 1: Rozvoj v podnikateľskej oblasti

Opatrenie 1.1: Zvýšenie podielu malých a stredných podnikateľov v obci

Aktivity:

- Podpora zvýšenia konkurencieschopnosti malých a stredných podnikateľov
- Podpora diverzifikácie lokálnej ekonomiky
- Podpora budovania zariadení na vidiecky cestovný ruch a agroturistiku
- Podporovanie nových podnikov a stabilizovanie existujúcich podnikov
- Prezentácia obce a podnikateľských príležitostí v obci
- Budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obce
- Podpora mimo produkčných funkcií poľnohospodárskej krajiny vrátane lesov obce

Cieľ 2: Zvýšenie zamestnanosti v obci a s tým spojené zvýšenie príjmov obyvateľstva

Opatrenie 1.2: Zvyšovanie pracovných miest v obci

Aktivity:

- Podpora rekvalifikačných kurzov a vzdelávacích programov poskytujúcich rôzne kvalifikácie s ohľadom na dynamiku trhu práce

- Podpora programov na elimináciu prejavov diskriminácie na trhu práce postavenej na akomkoľvek základe

5 Realizačná časť

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Akčný plán obce Vyšná Kamenica na obdobie rokov 2016 – 2022

1. Rekonštrukcia kultúrneho domu Vyšná Kamenica – v rámci rekonštrukcie kultúrneho domu, kde sídli aj obecný úrad sa plánuje kompletná výmena otvorených výplní – okná a dvere, zateplenie fasády a stropu.

- Časový harmonogram: 2016 – 2018
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: 200 000,00 €
- Zdroje financovania: zdroje EÚ (95%) a vlastné zdroje (5%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

2. Rekonštrukcia obecnej budovy bývalého detského domova – v rámci tejto rekonštrukcie sa plánuje kompletná výmena strechy a strešnej konštrukcie, výmena otvorených výplní – okná a dvere, oprava fasády – zateplenie, rekonštrukcia kúrenia, elektrických a vodovodných rozvodov

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ a vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

3. Realizácia kamerového systému v centre obce Vyšná Kamenica – osadenie kamerového systému spolu s príslušenstvom v centre obce Vyšná Kamenica

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: približne 15 000,00 €
- Zdroje financovania: zdroje EÚ (95%) a vlastné zdroje (5%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

4. Výstavba zberného dvoru v obci Vyšná Kamenica – vybudovanie zberného dvoru v obci za budovou obecného úradu, zberný dvor by mal slúžiť na separáciu viacerých zložiek odpadu

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ (95%) a vlastné zdroje (5%)
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

5. Rekonštrukcia niektorých častí miestnej komunikácie v časti od budovy bývalého detského domova (súčasný denný stacionár) po odbočku k záhradkárskej lokalite Chmelník – úprava povrchu vozovky na miestnej komunikácii, výmena asfaltového povrchu

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

6. Komplexná rekonštrukcia vodovodného potrubia v obci – výmena vodovodného potrubia od zdrojov pitnej vody (prameňov) až po budovy bývalého poľnohospodárskeho družstva, rekonštrukcia a vyčistenie prameňov pitnej vody, výmena časti vodovodného potrubia v obci pred úpravou miestnych komunikácií

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania, menšie práce budú robené vo vlastnej réžii obce

7. Modernizácia a výmena verejného rozhlasu – výmena rozhlasových reproduktorov, rozvodov a riadiacej jednotky

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ alebo vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

8. Revitalizácia verejnej zelene – revitalizácia a úprava parkov v obci – park pri budove kostola a park pri autobusovej zastávke pri odbočke na obec Nižná Kamenica

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný pracovníkmi obecných služieb

9. Rekonštrukcia miestneho futbalového ihriska – úprava povrchu miestneho futbalového ihriska a rekonštrukcia objektov pri futbalovom ihrisku a s tým súvisiace vysporiadanie pozemkov pod danými objektami

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný pracovníkmi obecných služieb

10. Výstavba verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd – výstavba kompletnej siete kanalizačného potrubia a všetkých súvisiacich náležitostí a s tým súvisiaca výstavba čistiarne odpadových vôd

- Časový harmonogram: 2016 – 2022
- Zodpovedný: obec Vyšná Kamenica
- Predpokladaná finančná náročnosť: bude presnejšie špecifikovaná pri aktualizácii tohto dokumentu a pri vypracovaní projektu
- Zdroje financovania: zdroje EÚ a vlastné zdroje
- Projekt by mal byť realizovaný dodávateľskou firmou, ktorá bude vybraná na základe verejného obstarávania

System monitorovania a hodnotenia

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica nemôže byť chápaný ako nemenný, definitívny. Základom jeho úspešnej realizácie je aktualizácia a adaptácia PHSR na základe hodnotenia. Hodnotenie je priebežné a systematické sledovanie plnenia a vyhodnocovania. Hodnotenie je zamerané na realizáciu PHSR, na súlad výstupov a výsledkov realizácie s cieľom, opatreniami a aktivitami, vrátane reálnych dopadov realizácie na území obce. Výstupy, výsledky a dopady realizácie sú porovnávané so stanovenými aktivitami, opatreniami a cieľmi pomocou ukazovateľov.

Proces realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica sa začne po jeho schválení Obecným zastupiteľstvom.

Úlohou Riadiaceho tímu pre riadenie realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica bude:

- schádzať sa na prehodnocovanie plnenia PHSR obce Vyšná Kamenica podľa potreby, najmenej jedenkrát ročne,
- jedenkrát ročne podať správu Obecnému zastupiteľstvu o stave realizácie cieľov PHSR obce Vyšná Kamenica tak, aby bolo zabezpečené, že všetky ciele budú splnené včas,
- prideliť zodpovednosť za monitorovanie jednotlivých cieľov akčných plánov svojim jednotlivým členom,
- vzájomne sa informovať o plánoch prípravy a realizovaní projektov za účelom koordinácie aktivít v obci,
- aktualizovať PHSR obce (minimálne každý druhý rok) – je to živý, otvorený dokument,
- pravidelne komunikovať s občanmi, podnikateľmi a inštitúciami v obci s cieľom zabezpečiť informovanosť o PHSR obce Vyšná Kamenica – so stratégiou rozvoja obce bude oboznámená verejnosť prostredníctvom miestnych médií.

Aktualizácia PHSR obce Vyšná Kamenica bude založená na princípe výberu priorít, opatrení, aktivít a projektov, pomocou ktorých je možné dosiahnuť najefektívnejší rozvoj prioritných oblastí obce. Postup bude nasledovný:

1. Riadiaci tím pre riadenie realizácie PHSR obce Vyšná Kamenica odporučí zmeny v PHSR obce ,
2. Obecné zastupiteľstvo schváli PHSR obce na ďalšie obdobie.

6 Finančná časť

Jednou zo základných otázok programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zabezpečiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zdroje potrebné pre naplnenia aktivít uvedených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja budú plynúť z viacerých zdrojov: rozpočet obce (čo je základným zdrojom financovania aktivít), fondy Európskej únie, zdroje štátu, zdroje vyššie územného celku, úverové zdroje, súkromné zdroje, ostatné verejné zdroje. Väčšina projektov bude mať viaczdrojové financovanie z dôvodu, že obec z vlastných zdrojov nedokáže zabezpečiť financovanie rozsiahlejších projektov.

Finančné zabezpečenie podpory regionálneho rozvoja

Zákon o podpore regionálneho rozvoja (zákon č. 539/2008 Z.z.) definuje zdroje financovania regionálneho rozvoja v § 4:

(1) Regionálny rozvoj sa financuje

- a) zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
- b) zo štátnych účelových fondov,
- c) z rozpočtov vyšších územných celkov,
- d) z rozpočtov obcí,
- e) z prostriedkov fyzických osôb,
- f) z prostriedkov právnických osôb,
- g) z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- h) z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- i) z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

(2) Doplnkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z Európskej únie určené

- a) hospodársky zaostalým regiónom, ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie,
- b) regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

7 Záver

Schválený Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšná Kamenica je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity a opatrenia, respektíve niektoré opatrenia a aktivity sa môžu rušiť.

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení a dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy. Realizátorom PHSR obce Vyšná Kamenica nie je len samotná obec, ale aj štátna správa a podnikateľské subjekty, preto popri financovaní z rozpočtu obce sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viac zdrojovým financovaním.